

3. Bondarieva, T.I. and Osadchuk, A.I. (2011), "Estimation of export activity efficiency of the enterprise", *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy mashynobudivnoi galuzi: problemy teorii i praktyky*, no. 3(15), pp. 91-104.
4. Kendiukhov, O.V. and Yarym-Agaiev, O.M. (2014), "Trends in world markets: opportunities and prospects for Ukraine", *Marketyngh v Ukraini*, no. 6 (87), pp. 34-39.
5. Agroportal "PESTICIDOV.NET" (2014), "Analysis of the Ukrainian pesticide market", available at: <http://pesticidov.net/news/ukraine/3502/> (access April 25, 2015).
6. Skripnik, V.A. (2013), "Trends and realities on market of plant protection products in Ukraine", *Infoindustria*, available at: <http://infoindustria.com.ua/tendentsii-i-realii-ryinka-szr-v-ukraine/> (access April 25, 2015).
7. Khimiya Ukrainy i mira (2014), "World mineral fertilizers market in 2013-2014", available at: <http://ukrchem.dp.ua/2014/09/18/mirovoj-rynok-mineralnyx-udobrenij-v-2013-2014-godax.html> (access April 25, 2015).
8. Kudinova, O.N. (2012), "The potential world mineral fertilizers market", *The Chemical Journal*, no. 1-2, pp. 36-39, available at: http://tcj.ru/wp-content/uploads/2013/12/2012_1-2_36-39_konjuktura.pdf (access April 25, 2015).
9. The official site of State Statistics Service of Ukraine, available at: www.ukrstat.gov.ua/ (access April 25, 2015).
10. Stoehr, U. (2014), "World pharmaceutical market in 2013: "Faster, higher, stronger", *Apteka.UA*, no. 939 (18), available at: www.apteka.ua/article/288827 (access April 25, 2015).
11. IHS (2014), Ammonia Chemical Economics Handbook, available at: www.ihs.com/products/ammonia-chemical-economics (access April 25, 2015).

УДК 65.012.8 (477)

АНАЛІЗ РИЗИКІВ У СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ МАШИНОБУДУВАННЯ

Калюжна Ю.В., аспірант

*Запорізький національний університет
Україна, 69000, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66*

kalyuzhnaya_J@mail.ru

У статті розглянуто та систематизовано методи оцінки економічного ризику в антикризовому управлінні. Встановлено, що зараз найбільш поширено використовується певний ряд методів оцінки економічного ризику: статистичний, аналітичний, метод аналогій, метод експертних оцінок і експертних систем. Статистичний метод – дисперсійний, регресійний та факторний аналіз. Перевагою методу є його універсальність, недоліком – необхідність вихідної бази даних, труднощі розрахунків та неоднозначність висновків. Головними інструментами статистичного методу розрахунку ризику вважаються: середнє значення випадкової величини, яка вивчається (наслідків якої-небудь дії, наприклад, доходу, прибутку тощо); дисперсія випадкової величини; стандартне (середньоквадратичне) відхилення; коефіцієнт варіації; розподіл ймовірності випадкової величини, яка вивчається та інші кількісні величини. У статті наведені шкали ризику, які застосовуються для оцінки прийнятності рівня окремих ризиків, а також для оцінки ризику проектів. Статистичні та кількісні методи іноді ґрунтуються на важких змістовних розрахунках, потребують урахування багатьох чинників, а емпіричні шкали результатів не завжди дають змогу скласти точні прогнози. За допомогою математичних рівнянь та шляхом формалізації інформації навряд чи можливо якісно оцінити і передбачити всю складність ризиків, тому для підтримання ефективної діяльності підприємства необхідною є здатність керівництва управляти системними ризиками та використовувати неформалізовані методи. Метод експертних оцінок заснований на інтуїції та практичному досвіді спеціалістів-експертів та є найбільш поширеним. При кваліфікованому відборі експертів та оптимальній організації їхньої роботи цей метод є найбільш ефективним.

Ключові слова: ризик, антикризове управління, банкрутство, ризик-менеджмент, економічна безпека.

АНАЛИЗ РИСКОВ В СИСТЕМЕ АНТИКРИЗИСНОГО УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯМИ МАШИНОСТРОЕНИЯ

Калужная Ю.В., аспирант

*Запорожский национальный университет
Украина, 69000, г. Запорожье, ул. Жуковского, 66*

В статье рассмотрены и систематизированы методы оценки экономического риска в антикризисном управлении. Установлено, что в настоящее время наиболее распространено используется определенный ряд методов оценки экономического риска: статистический, аналитический, метод аналогий, метод экспертных оценок и экспертных систем. Статистический метод – дисперсионный, регрессионный и факторный анализ. Преимуществом метода является его универсальность, недостатком – необходимость исходной базы данных, трудности расчетов и неоднозначность выводов. Главными инструментами статистического метода расчета риска считаются: среднее значение случайной величины, которая изучается (последствий какого-либо действия, например, дохода, прибыли и т.п.); дисперсия случайной величины; стандартное (среднее) отклонение; коэффициент вариации; распределение вероятности случайной величины, которая изучается и другие количественные величины. В статье приведены шкалы риска, применяемые для оценки приемлемости уровня отдельных рисков, а также для оценки риска проектов. Статистические и количественные методы иногда основываются на тяжелых содержательных расчетах, требующих учета многих факторов, а эмпирические шкалы результатов не всегда дают возможность составить точные прогнозы. С помощью математических уравнений и путем формализации информации вряд ли возможно качественно оценить и предсказать всю сложность рисков, поэтому для поддержания эффективной деятельности предприятия необходима способность руководства управлять системными рисками и использовать неформализованные методы. Метод экспертных оценок основан на интуиции и практическом опыте специалистов-экспертов и является наиболее распространенным. При квалифицированном отборе экспертов и оптимальной организации их работы этот метод является наиболее эффективным.

Ключевые слова: риск, антикризисное управление, банкротство, риск-менеджмент, экономическая безопасность.

RISKS ANALYSIS IN CRISIS MANAGEMENT SYSTEM OF ENGINEERING ENTERPRISES

Kalyuzhna J., PhD student

*Zaporizhzhya National University,
Ukraine, 69000, Zaporizhzhya, Zhukovsky str., 66*

The article describes and systematizes the valuation methods of economic risk in crisis management. The analysis results show that the most common methods that are being used for economic risk evaluating are: statistical, analytical, analogue method, the expert evaluation method and expert systems method. The most famous statistical methods are variance, regression and factor analysis. The advantage of these methods is their versatility, but a drawback is necessity for the output database, calculation difficulty and ambiguity of conclusions. The main instruments of statistical method of calculating risk are average value of a random variable that is being studied (the consequences of any action, such as income, profit, etc.); variance; standard (rms) deviation; coefficient of variation; the probability distribution of the random variable that's being studied and other amounts. The article presents risk scale that is used for assessing the acceptability of certain risks and for projects risk assessment. Statistical and quantitative methods are sometimes based on severe content-based calculations that require consideration of many factors whereas the empirical scale results do not always allow making accurate predictions. To maintain an efficient functioning of the company it is essential for management to be able to control systemic risk and use unformalized methods, as it's hardly possible to qualitatively assess and predict the complexity of risks by using mathematical equations or by information formalizing. The expert evaluations method is the most common and is based on intuition and practical experience of specialists – the experts. This method is the most effective by qualified experts selection and their optimum organizational management.

Key words: risk, crisis management, bankruptcy, risk management, economic security.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Кризовий стан сучасної економіки України призвів до суцільного занепокоєння населення, невпевненості підприємців у своєму майбутньому та загальної нестабільності у країні. В умовах функціонування ринкової економіки збільшується кількість підприємств – банкрутів, особливо в галузі машинобудування, яка відіграє ключову роль у наповненні державного бюджету країни, тому все частіше управлінці міркують про необхідність завчасного пошуку нових методів у антикризовій складовій управління. Умови сьогодення вимагають від підприємств машинобудування швидкого реагування на зміни нестабільного економічного середовища, тому розрахунок ризиків з метою їх передбачення потребує посиленої уваги і залишається актуальним.

Економічні науки

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У науковій економічній літературі проблема впливу ризиків на діяльність підприємств розглядається не вперше. Методи оцінки показників ризику розглядаються такими вченими: В. М. Гранатуровим [1], В. В. Вітлінським, П. І. Верченко [2], М. Г. Лапустою, Л. Г. Шаршуковою [3], І. Т. Балабановим [4] та ін. Грантуров В. М. досліджує характеристики ризиків та розглядає методи кількісної оцінки економічних ризиків та їх використання при прийнятті управлінських рішень. Вітлінським В. В. та Верченко П. І. розглянуті принципи і методи системного аналізу, моделювання та управління економічним ризиком суб'єктів господарювання, розроблені концептуальні засади та інструментарії економічної ризикології. Лапустою М. Г. та Шаршуковою Л. Г. розроблена емпірична шкала ризику, яка може бути рекомендована для використання в роботі підприємств машинобудування. Балабановим І. Т. досліджується організація, стратегія, методи зниження ризику, у т.ч. страхування. Вчені наголошують на поширеному використанні аналітичних, статистичних методів та кількісній оцінці окремих видів ризику та ризику проекту, проте ефективність використання існуючих оцінок потребує подальшого дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є розгляд та систематизація методів оцінки економічного ризику в антикризовому управлінні для підвищення економічної безпеки підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Зараз використовується ряд методів оцінки економічного ризику:

- статистичний;
- аналітичний;
- метод аналогій;
- метод експертних оцінок і експертних систем [1].

Статистичний метод – дисперсійний, регресійний та факторний аналіз. Перевагою методу є його універсальність, недоліком – необхідність вихідної бази даних, труднощі розрахунків та неоднозначність висновків.

Аналітичні методи застосовують частіше; до них належать метод дисконтування (з використанням методу експертних оцінок), аналіз окупності витрат, аналіз беззбитковості виробництва, аналіз чутливості, аналіз стійкості. Метод аналізу чутливості визначає вплив змін різних факторів на результативні техніко-економічні показники інвестиційного проекту. Цей метод за своєю ідеєю схожий з методом факторного аналізу. Метод аналізу стійкості визначає зміни основних економічних показників проекту при несприятливій зміні окремих факторів. Під стійкістю розуміється здатність економічної системи зберігати свою працездатність під впливом негативних факторів.

Метод аналогій розглядає ризик конкретного проекту порівняно з аналогічним проектом, який був реалізований раніше.

Метод експертних оцінок заснований на інтуїції та практичному досвіді спеціалістів-експертів та є найбільш поширеним. У процесі роботи використовується метод опитування експертів, після якого і складається прогноз інвестиційного проекту. При кваліфікованому відборі експертів, оптимальній організації їхньої роботи цей метод є найбільш ефективним. Метод експертних систем базується на використанні спеціального програмно-математичного забезпечення [1].

Так, В. М. Гранатуров [1] головними інструментами статистичного методу розрахунку ризику вважає:

- середнє значення випадкової величини (\bar{X}), яка вивчається (наслідків якої-небудь дії, наприклад, доходу, прибутку тощо);

- дисперсія (δ^2) випадкової величини;
- стандартне (середньоквадратичне) відхилення (δ);
- коефіцієнт варіації (V);
- розподіл ймовірності випадкової величини, яка вивчається.

Таблиця 1 – Формули визначення економічного ризику

Метод розрахунку	Формула	Розшифрування складових формули	Що характеризує
Статистичний метод			
середнє значення випадкової величини (\bar{X}) [1]	$\bar{X} = \sum_{i=1}^n XiPi$	X_i – значення випадкової величини; P_i – ймовірність виникнення випадкової величини	Узагальнена характеристика очікуваного результату
дисперсія випадкової величини (δ^2) [1]	$\delta^2 = \sum_{i=1}^n (Xi - \bar{X})^2 Pi$		Міра мінливості кінцевого результату (абсолютного розсіювання) вимірюється в тих самих фізичних одиницях, що і ознака, яка варіюється
стандартне (середньоквадратичне) відхилення (δ) [1]	$\delta = \sqrt{\delta^2} = \sqrt{\sum_{i=1}^n (Xi - \bar{X})^2 Pi}$		
коефіцієнт варіації (V) [1]	$V = \frac{\delta}{\bar{X}}$		Надає можливість порівняти коливання ознак, виражених у різних одиницях вимірювання
Кількісна оцінка окремих видів ризику та ризику проекту			
Кількісна оцінка ризику (R)	$R = n/N$	n – кількість подій з небажаними наслідками N – максимально можлива кількість подій з небажаними наслідками	Ймовірність появи несприятливої події за конкретний період часу
Ризик як потенційна шкода (R)	$R = (n/N)*D$	(n/N) – добуток імовірності несприятливої події D – величина можливої шкоди	Оцінка ризику як потенційної шкоди, яка може бути завдана несприятливою подією
Кількісна оцінка ризику (R) [1]	$R = H_i * p$	H_i – величина втрат p – ймовірність настання ризикової події	Ступінь ризику (добуток очікуваного збитку та вірогідності зазнання збитку)
Коефіцієнт ризику (r) [1]	$r = H_n \max / k$	$H_n \max$ – величина можливих максимальних втрат k – об'єм власних фінансових ресурсів підприємства	Визначає ризик банкрутства
Коефіцієнт ризику банкрутства (r) [1]	$r = \frac{\sum_{i=1}^N \dot{I} \dot{i} \max_i}{k} = \sum_{i=1}^N r_i$	N – кількість видів ризику, які враховуються $\dot{I} \dot{i} \max_i$ – максимально можливі втрати по i-му виду ризику; r_i – коефіцієнт, який визначає ризик банкрутства по i-му виду ризика	
Коефіцієнт фінансового ризику	$P = 3K/BK$	3K – залучені кошти; BK – власний капітал	Вказує частку залучених коштів у розрахунку на 1 грн. власних коштів позичальника. Нормативне значення $P \leq 1$

Метод розрахунку	Формула	Розшифрування складових формули	Що характеризує
Аналітичний метод			
Еластичність (ε_j) [2]	$\varepsilon_j = \frac{\Delta y}{y} \cdot \frac{\Delta x_j}{x_j} =$ $= \frac{\Delta y}{\Delta} \cdot \frac{x_j}{y}, j=1, \dots, n$	$y = F(x) = f(x_1, x_2, \dots, x_n)$	Міра реагування однієї змінної величини (функції) на зміну іншої (аргументу). Коефіцієнт еластичності показує відсоткову зміну функції в результаті одновідсоткової зміни аргументу

У науковій літературі відсутній єдиний підхід до формулювання та критеріїв оцінки шкали ризиків. Так, М. Г. Лапуста та Л. Г. Шаршукова [3] пропонують таку емпіричну шкалу рівня ризику:

Таблиця 2 – Емпірична шкала ризику за М. Г. Лапустою та Л. Г. Шаршуковою [3]

№	Вірогідність небажаних наслідків (величина ризику)	Найменування градацій ризику
1	0,0-0,1	мінімальний
2	0,1-0,3	малий
3	0,3-0,4	середній
4	0,4-0,6	високий
5	0,6-0,8	максимальний
6	0,8-1,0	критичний

Балабанов І. Т. [4] наводить шкалу, яка надає оцінку ступеню ризику у випадку застосування середнього значення випадкової величини (\bar{X}), стандартного (середньоквадратичного) відхилення (δ). Шкала коливання (ризик) коефіцієнта варіації (V) має такий вигляд:

до 0,1 – слабка;

від 0,1 до 0,25 – помірна;

від 0,25 – висока.

Шкала коефіцієнта ризику банкрутства має такий вигляд [1]:

Прийнятний ризик – до 0,25;

Допустимий ризик – 0,25-0,50;

Критичний ризик – 0,50-0,75;

Катастрофічний ризик – від 0,75.

У різних науковців ця шкала може варіюватися, проте майже у всіх авторів у межах коефіцієнта, що визначає ризик банкрутства від 0,3 до 0,7, знаходиться зона підвищеного ризику. Прийняття рішень щодо реалізації ризикового заходу в межах цієї зони визначається величиною можливого виграшу у випадку, якщо небажаний наслідок не настане, та схильністю до ризику осіб, які приймають рішення.

Характеристика наведених вище градацій має такий вигляд:

1. Зона прийнятної (мінімальної) ризику характеризується рівнем втрат, який не перевищує розмір чистого прибутку.
2. Зона допустимого (підвищеного) ризику характеризується рівнем втрат, які не перевищують розміри розрахункового прибутку. Обережні управлінці діють у межах такої зони ризику.
3. Зона критичного ризику характеризується тим, що в межах цієї зони можливі втрати, величина яких перевищує розмір розрахункового прибутку, проте не перевищує розмір

очікуваних доходів. Тобто існує можливість втратити не тільки прибуток, а й кошти, вкладені в операцію.

4. Зона катастрофічного (недопустимого) ризику характеризується тим, що в межах цієї зони очікувані втрати можуть досягти величини, рівної всьому майновому стану підприємства. До цієї зони також відноситься ризик, пов'язаний з виникненням загрози для життя людей або екологічної катастрофи.

Наведені шкали ризику застосовуються для оцінки прийнятності рівня окремих ризиків, а також для оцінки ризику проектів [1].

Висновки щодо використання коефіцієнта еластичності (ε_j) є такими: ризик, яким обтяжений проект, є тим більшим, чим більшою є вразливість (еластичність) цього проекту до зміни кожного з чинників, та тим більшим є інтервал можливих коливань цих чинників (у майбутньому) [2]. Чим більшим (за модулем) є значення коефіцієнта еластичності, економічного показника, тим вищим буде ступінь чутливості, а отже, і ризик щодо зміни певного чинника, від якого залежить цей показник.

Найбільш поширеним у сучасній практиці є коефіцієнт фінансового ризику, оскільки його розрахунок базується на даних фінансової звітності підприємств. Коефіцієнт фінансового ризику розраховується як відношення залучених коштів до власного капіталу та вказує частку залучених коштів у розрахунку на 1 грн. власних коштів позичальника. Нормативне значення коефіцієнта ≤ 1 . Наведемо значення коефіцієнта на прикладі машинобудівних підприємств Запорізької області.

Таблиця 3 – Розрахунок фінансового ризику підприємств машинобудування Запорізької області

Підприємство	2010р.	2011р.	2012р.	2013р.	2014 р.
ПАТ «Мотор Січ»	0,62	0,60	0,49	0,43	0,54
ПАТ «ЗТР»	6,17	2,54	2,97	8,66	3,13

Нормативне значення коефіцієнта ≤ 1 , фінансовий ризик ПАТ «ЗТР» досягає критичного значення. Використання вищенаведеного показника можливе для експрес-діагностики ризиків діяльності підприємств.

ВИСНОВКИ

Авторами статті розглянуто та систематизовано методи оцінки економічного ризику в антикризовому управлінні. Статистичні та кількісні методи іноді ґрунтуються на важких змістовних розрахунках, потребують урахування багатьох чинників, а емпіричні шкали результатів не завжди дають змогу скласти точні прогнози. За допомогою математичних рівнянь та шляхом формалізації інформації, навряд чи можливо якісно оцінити і передбачити всю складність ризиків, тому для підтримання ефективної діяльності підприємства необхідною є здатність керівництва управляти системними ризиками та використовувати неформалізовані методи. Так, метод експертних оцінок, заснований на інтуїції та практичному досвіді спеціалістів – експертів, є найбільш поширеним. При кваліфікованому відборі експертів, оптимальній організації їхньої роботи цей метод є найбільш ефективним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гранатуров В. М. Экономический риск: сущность, методы измерения, пути снижения / В. М. Гранатуров. — М. : Дело и Сервис, 2010. — 208 с.
2. Вітлінський В. В. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком / В. В. Вітлінський, П. І. Верченко. — К. : КНЕУ, 2000. — 292 с.
3. Лапуста М. Г. Риски в предпринимательской деятельности / М. Г. Лапуста, Л. Г. Шаршукова. — М. : ИНФРА-М, 1996. — 224 с.
4. Балабанов И. Т. Риск-менеджмент / И. Т. Балабанов. — М. : Финансы и статистика, 1996. — 192 с.

REFERENCES

1. Granaturov, V.M. (2010), *Economic risk* [Ekonomicheskiy risk], Delo i servis, Moscow, Russia.
2. Vitlinskiy, V.V. and Verchenko, P.I. (2000), *Analiz, modelyuvannya ta upravlinnya ekonomichnim rizikom* [Analysis, modeling and management of economic risk], KNEU, Kyiv, Ukraine.
3. Lapusta, M.G. (1996), *Riski v predprinimatelskoy deyatelnosti* [Risks in business], Infra-M, Moscow, Russia.
4. Balabanov, I.T. (1996), *Risk-menedzhment* [Risk management], Finansy i statistika, Moscow, Russia.

УДК 330.322.01:658.152:330.556

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Кущик А.П., к.е.н., доцент

Запорізький національний університет
Україна, 69600, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66

20favorit10@i.ua

Статтю присвячено розвитку теоретико-методичних положень та обґрунтуванню практичних рекомендацій щодо удосконалення оцінки та підвищення інвестиційної привабливості промислових підприємств в умовах розвитку ринкових відносин. Питання залучення інвестиційних ресурсів є важливим на будь-якому етапі функціонування підприємства: починаючи із етапу створення та закінчуючи його ліквідацією. Але перш ніж розмістити інвестиції, інвестору необхідна вичерпна і достовірна інформація щодо інвестиційної привабливості підприємства, визначення якої викликає дискусію серед науковців, які трактують її по-різному, акцентуючи увагу на окремих аспектах. Ступінь інвестиційної привабливості промислового підприємства є індикатором, показання якого дозволяють зробити висновки потенційним інвесторам про необхідність і доцільність вкладення фінансових засобів саме в даний об'єкт. Для залучення коштів іноземних інвесторів вирішення потребує проблема підвищення інвестиційної привабливості підприємств України. Їх непривабливість зумовлена загальною непривабливістю України в міжнародних рейтингах, якими користуються інвестори при виборі країни-реципієнта (UNCTAD; Doing Business; ЕВА), а також внутрішніми негативними процесами, тобто критичним рівнем зносу основних фондів, незадовільними фінансовими показниками діяльності, відсутністю інноваційної діяльності, недостатнім досвідом менеджерів та ін. У роботі розглянуто теоретичні основи оцінки інвестиційної привабливості підприємства, проведено оцінку інвестиційної привабливості ТОВ «ДВК» в ринкових умовах господарювання, запропоновано організаційно-економічне забезпечення удосконалення оцінювання та управління інвестиційною привабливістю підприємств в Україні. Запропоновано альтернативний підхід до визначення рівня інвестиційної привабливості підприємства на основі розрахунку 14 параметрів, здатних охарактеризувати всі сторони фінансового стану підприємства та використання узагальнюючої функції бажаності Харрингтона. Запропоновано напрями удосконалення державної інвестиційної політики шляхом формулювання пропозицій щодо реформування дозвільної системи та системи ліцензування; реформування системи державного контролю; реформування системи технічного регулювання, що сприятиме зниженню існуючих адміністративних бар'єрів інвестиційної діяльності та створенню сприятливого інвестиційного та конкурентного ринкового середовища в Україні.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційний процес, інвестиційна політика, інвестиційний клімат, інвестиційне середовище.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ ОЦЕНИВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

Кущик А.П., к.э.н., доцент

Запорожский национальный университет
Украина, 69600, г. Запорожье, ул. Жуковского, 66

Статья посвящена развитию теоретико-методических положений и обоснованию практических рекомендаций по совершенствованию оценки и повышения инвестиционной привлекательности промышленных предприятий в условиях развития рыночных отношений. Вопрос привлечения инвестиционных ресурсов является важным на любом этапе функционирования предприятия: начиная с этапа создания и заканчивая его ликвидацией. Но